ИНДИВИДУАЛНА НЕФИНАНСОВА ДЕКЛАРАЦИЯ

на

"БУЛГАРТРАНСГАЗ" ЕАД

2021 г.

БУЛГАРТРАНСГАЗ

СЪДЪРЖАНИЕ

1. КРАТКО ОПИСАНИЕ НА БИЗНЕС МОДЕЛА НА „БУЛГАРТРАНСГАЗ" ЕАД 3

1.1. Обща информация за Дружеството 3
1.2. Органи на управление в дружеството 3
1.3. Схема на организационната структура 3
1.4. Предмет на дейност 5
1.5. Лицензии и правна рамка 6
1.6. Свързани лица 6
1.7. Мисия и визия 7
1.8. Стратегически и оперативни цели 7
1.9. Кадрово обезпечаване – численост на персонала по регионални звена, образование, възрастов състав 8

2. СОЦИАЛНИ ПОЛИТИКИ – ОПИСАНИЕ, ЦЕЛИ, РИСКОВЕ, ЗАДАЧИ, ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ 12

2.1. Основни стратегически приоритети за развитие на човешките ресурси в Дружеството 12
2.2. Корпоративна култура 14
2.3. Интегрирана система за управление на „Булгартрансгаз" ЕАД 16

3. ЕКОЛОГИЧНИ ПОЛИТИКИ – ОПИСАНИЕ, ЦЕЛИ, РИСКОВЕ, ЗАДАЧИ, ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ 18

4. УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА 19

Настоящата нефинансова декларация „Булгартрансгаз" ЕАД представя информация относно бизнес модела на Дружеството, както и описание на политиките, които то следва по отношение на екологичните и социалните въпроси, както и целите, рисковете, задачите и показателите за резултатите от дейностите, свързани с тези въпроси.

Тя е изготвена в съответствие с изискванията на чл. 48 от Закона за счетоводство (приложение към Годишен индивидуален доклад за дейността за годината, приключваща на 31 декември 2021 г.) .

1. КРАТКО ОПИСАНИЕ НА БИЗНЕС МОДЕЛА НА „БУЛГАРТРАНСГАЗ" ЕАД

1.1. Обща информация за Дружеството

„Булгартрансгаз" ЕАД е дружество със седалище в Република България. Дружеството е вписано в Търговския регистър при Агенция по вписванията с ЕИК 175203478. Адресът на управление на Дружеството е България, София, район Люлин - 2, бул. „Панчо Владигеров" № 66.

„Булгартрансгаз" ЕАД е държавно контролирано предприятие, учредено на 15.01.2007 г. за неопределен срок от време посредством преобразуване на Дружеството „Булгаргаз" ЕАД. Едноличен собственик на капитала е „Български Енергиен Холдинг" ЕАД.

1.2. Органи на управление в дружеството

- Едноличен собственик на капитала;
- Надзорен съвет;
- Управителен съвет.

Дружеството се управлява и представлява от Изпълнителен директор, който осъществява оперативното ръководство на Дружеството и организира дейността му.

Възнаграждения на ключов ръководен персонал

Дружеството има отношение на свързано лице с директори и служители с контролни функции. Общата сума на начислените възнаграждения през 2021 г., включени в разходите за персонал, е както следва:

- Изплатени възнаграждения на Изпълнителния директор и на членовете на Управителния и Надзорния съвет – 684 хил. лв.
- Осигурителни вноски върху възнагражденията на Изпълнителния директор и на членовете на Управителния и Надзорния съвет – 43 хил. лв.

1.3. Схема а организационната структура

Нефинансова декларация

За годината, приключваща на 31 декември 2021 година

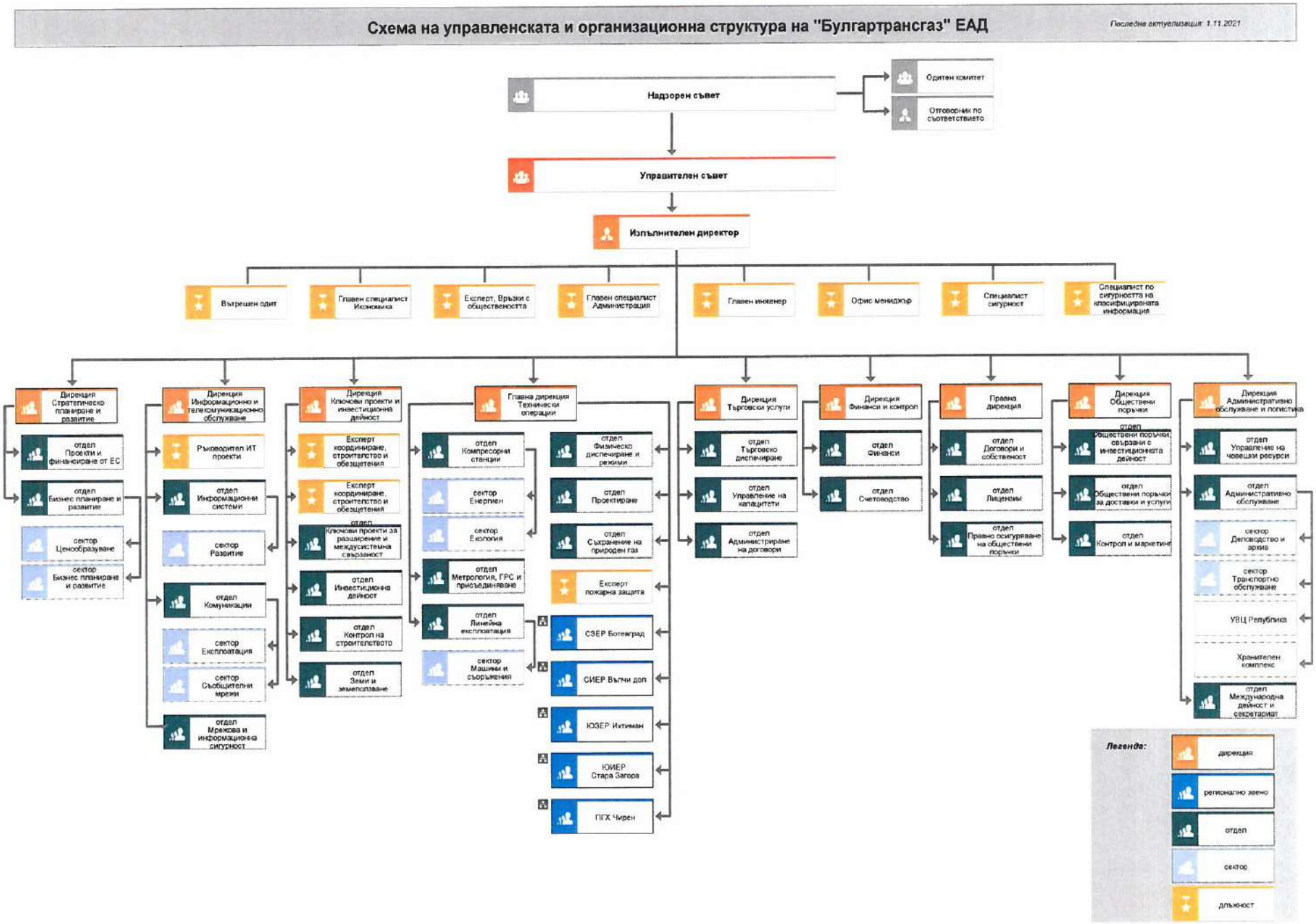

Дейността на „Булгартрансгаз" ЕАД се осъществява от следните дирекции:

- Главна дирекция „Технически операции", на чието подчинение са следните структурни звена:
  - Северозападен експлоатационен район Ботевград;
  - Североизточен експлоатационен район Вълчи дол;
  - Югоизточен експлоатационен район Стара Загора;
  - Югозападен експлоатационен район Ихтиман;
  - Подземно газохранилище (ПГХ) „Чирен".
- Дирекция „Стратегическо планиране и развитие";
- Дирекция „Ключови проекти и инвестиционна дейност";
- „Правна" дирекция;
- Дирекция „Финанси и контрол";
- Дирекция „Административно обслужване и логистика";
- Дирекция „Търговски услуги";
- Дирекция „Информационно и телекомуникационно обслужване";
- Дирекция „Обществени поръчки"

1.4. Предмет на дейност

Като комбиниран оператор „Булгартрансгаз" ЕАД има следните отговорности:

- Единно управление и надеждно функциониране на газопреносната система и подземното газово хранилище (ПГХ);
- Поддържане на баланса между внос, добив и потребление на природен газ;
- Пренос на природен газ по газопреносната система и съхранение на природен газ в ПГХ при спазване на изискванията за качество и отчитането му;
- Осигуряване на оптимален режим на работа на преносната система при извършване на дейностите по пренос на природен газ;
- Поддържане на обектите и съоръженията на газопреносната система и ПГХ в съответствие с техническите изисквания и с изискванията за безопасност при работа;
- Развитие на газопреносната система и ПГХ в съответствие с дългосрочните прогнози и планове за развитие на газоснабдяването;
- Осигуряване на равнопоставеност на потребителите при предоставяне на достъп до съоръженията за пренос и съхранение на природен газ;
- Администриране на сделките с природен газ и организация на балансирането на пазара на природен газ.

Освен лицензионните дейности, „Булгартрансгаз" ЕАД извършва: врязване под налягане; стопел операции; проектиране на газови инсталации и съоръжения; отдаване под наем на свободни от технологични нужди тъмни оптични влакна от магистрални кабели за ползване от телекомуникационни оператори, притежаващи разрешения от Комисията за регулиране на съобщенията по Закона за електронните съобщения; изпълнение на строително-монтажни работи по част „Технологична" на газови инсталации и съоръжения на базата на регистрация и членство на „Булгартрансгаз" ЕАД в Камарата на строителите.

1.5. Лицензии и правна рамка

Преносът, по националната газопреносна мрежа и газопреносната мрежа за транзитен пренос и съхранението на природен газ се осъществяват от „Булгартрансгаз" ЕАД в съответствие с лицензиите, издадени от Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР):

- Лицензии за пренос на природен газ на територията на Република България (Лицензии №Л-214-06/29.11.2006 г. и №Л-214-09/29.11.2006 г.);
- Лицензия за съхранение на природен газ на територията на Република България (Лицензия №Л-214-10/29.11.2006 г.).

1.6. Свързани лица

Свързаните лица на „Булгартрансгаз" ЕАД включват принципал, в лицето на Министерството на енергетиката, едноличен собственик на капитала, дъщерни и съвместно-контролирани предприятия, ключов управленски персонал и предприятия под общ контрол.

Предприятие-майка и крайно контролиращо лице за Дружеството е „Български Енергиен Холдинг" ЕАД.

Дружеството има сделки със следните дружества от групата на БЕХ:

„Български Енергиен Холдинг" ЕАД	контролиращо дружество
„Булгаргаз" ЕАД	дъщерно дружество на БЕХ
„НЕК" ЕАД	дъщерно дружество на БЕХ
„ЕСО" ЕАД	дъщерно дружество на БЕХ
„Мини Марица Изток" ЕАД	дъщерно дружество на БЕХ
„АЕЦ Козлодуй" ЕАД	дъщерно дружество на БЕХ
„Булгартел" ЕАД	съвместно контролирано предприятие с ЕСО
„Южен поток България" АД	съвместно контролирано предприятие на БЕХ
„Газтрейд" С.А.	Съвместно контролирано предприятие
„Газов хъб Балкан" ЕАД	дъщерно дружество

Сделките със свързани лица са представени, както следва:

- Дължим дивидент и лихви във връзка с него към „Български Енергиен Холдинг" ЕАД за 2019 г. и 2020 г.;
- Предоставяне на услуги по достъп и пренос, съхранение и балансиране на природен газ на „Булгаргаз" ЕАД;
- Плащания за закупен природен газ от „Булгаргаз" ЕАД;
- Пренос на електрическа енергия от „ЕСО" ЕАД;

- Покупка на електрическа енергия от „НЕК" ЕАД;
- Договор за уреждане на отношенията по ползване от „Булгартел" АД на ресурси от спомагателната мрежа на „Булгартрансгаз" ЕАД и използване от „Булгартрансгаз" ЕАД на съоръжения на „Булгартел" АД от неговата обществена електронна съобщителна мрежа;
- Счетоводни, правни и административни услуги, предоставяни на „Газов хъб Балкан" ЕАД, получен достъп до електронна платформа на „Газов хъб Балкан", получен заем от „Газов хъб Балкан" за срок от шест месеца и лихвен процент 0,85% годишно, без обезпечение, погасен към 30.09.2021 г.

1.7. Мисия и визия

- **Мисия** - е да осигурява преноса и съхранението на природен газ прозрачно и отговорно, следвайки интересите на държавата и обществото, да гарантира условия за сигурност и устойчиво развитие на пазара на природен газ в страната и региона, да подпомага активно процеса на либерализация на пазара в духа на общоевропейската енергийна политика.

Мисията на националния комбиниран газов оператор произтича както от вътрешното енергийно законодателство, така и от европейските норми.

- **Визия** – е свързана с позиционирането на Дружеството като модерен газопреносен оператор и оператор на газохранилище, оперираща инфраструктура от регионално значение за страните от Балканския полуостров, активно работещ за поддържане и развитие на надеждна газова инфраструктура на територията на Р. България и играещ ключова роля в постигането на целите за изграждане на единен общоевропейски свободен и конкурентен газов пазар.

Екологосъобразното развитие на всички проекти и дейности в Дружеството са съществена и неделима част от визията на компанията. Социалната и икономическа стабилност на регионите, в които „Булгартрансгаз" ЕАД оперира, както и тези на вътрешно фирмено ниво, също са ключов аспект допълващ цялостната визия на Дружеството.

Желаната визия е пряко свързана с постигането на поставените основни цели за Дружеството.

1.8. Стратегически и оперативни цели

Стратегически цели

- Развитие, модернизация и разширение на газовата инфраструктура за пренос и съхранение и осигуряване на оперативна ефективност и гъвкавост на системата за изграждане на газоразпределителен център (хъб) в страната и създаване на организиран пазар на природен газ (газова борса);
- Осигуряване сигурността и надеждността на газопреносната система и ПГХ „Чирен";

- Осигуряване на необходимите условия за установяване на конкурентен, ефективен, либерализиран и интегриран газов пазар, в съответствие с изискванията на Европейското законодателство по третия енергиен пакет за пазара на природен газ;

За реализацията на стратегическите цели Дружеството поставя акцент върху осигуряването на надеждни маршрути за доставка чрез свързаност с газопреносните мрежи на съседните страни, което създава условия за диверсификация и гарантиране сигурността на доставките и за либерализацията на националния газов пазар, както и за неговото интегриране в общия европейски газов пазар.

В тази връзка са разработени оперативни цели и приложими мерки за тяхното изпълнение:

Оперативни цели

- Надеждно и ефективно функциониране на газопреносната система в условията на либерализиран газов пазар;
- Осигуряване на алтернативни маршрути и нови входни точки за доставка на природен газ от различни източници до потребителите в страната и развитие на ликвидна регионална борса за търговия с природен газ;
- Изграждане на нови газопроводни отклонения за газифициране на нови региони;
- Оптимизация на дейностите, бизнес процесите, процедурите и правилата за осигуряване на леснодостъпни и качествени услуги за клиентите на Дружеството;
- Предоставянето на услуги за пренос и съхранение на природен газ, съответстващи на нуждите на пазара;
- Утвърждаване на устойчива политика на регионално и общоевропейско сътрудничество.

1.9. Кадрово обезпечаване – численост на персонала по регионални звена, образование, възрастов състав

Ръководството на „Булгартрансгаз" ЕАД отделя специално внимание на политиката в областта на човешките ресурси в посока създаване на условия за висока мотивация и перспективи за развитие на персонала. Непрекъснатото усъвършенстване и подобряване условията на труд, осигуряване на перспективи за развитие на персонала и висок жизнен стандарт, са основни направления в трудово-социалната политика на ръководството и намират израз в действащия Колективен трудов договор.

Към края на четвърто тримесечие на 2021 г. персоналът в Дружеството наброява 1076 човека.

Разпределението на персонала, съгласно НКПД – 2011:

Разпределение на персонала, съгласно **НКПД – 2011**	*Брой*
Клас 1 Ръководители	83
Клас 2 Специалисти	99
Клас 3 Техници и приложни специалисти	241
Клас 4 Помощен административен персонал	54
Клас 5 Персонал, зает с у слуги за населението, търговията и охраната	15
Клас 7 Квалифицирани работници и сродни на тях занаятчии	239
Клас 8 Машинни оператори и монтажници	305
Клас 9 Професии, неизискващи специална квалификация	40

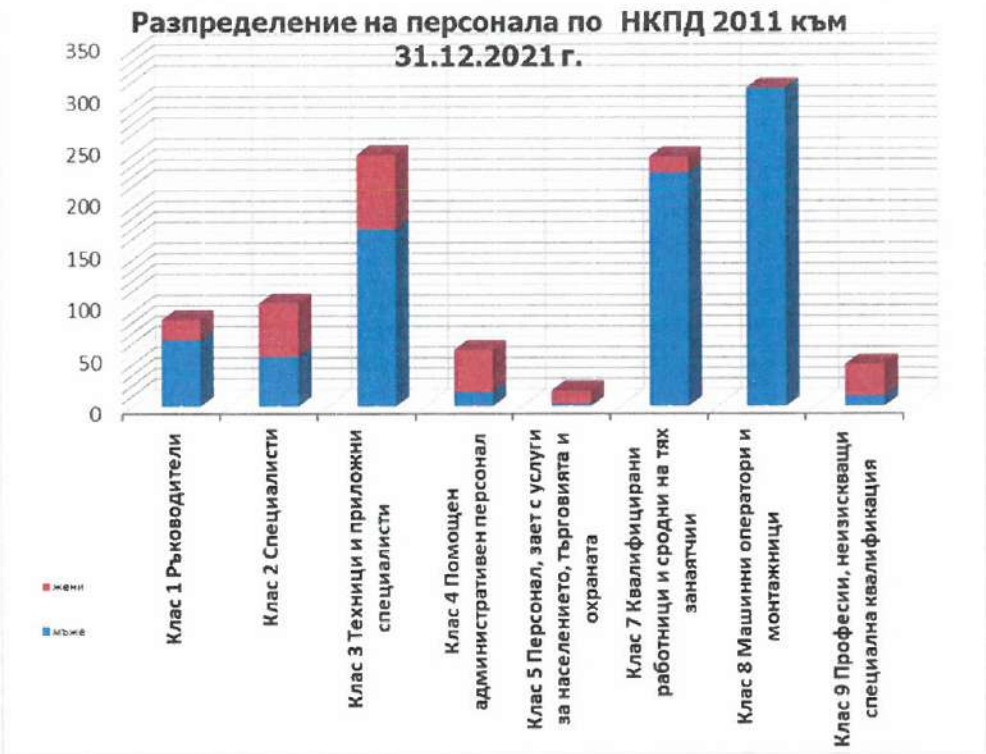

Малкият брой жени в сравнение с този на мъжете в Дружеството е резултат от свързани с пола стереотипи за „мъжки" и „женски" специалности. Отчетена е необходимостта от насърчаване на жените да навлизат в сектори, които традиционно се считат за "мъжки". На жените в дружеството се предоставят същите възможности за реализация, с каквито разполагат мъжете, като същевременно се отчитат специфичните им нужди, породени както от характера на сектора, в който работят, така и от необходимостта от баланс между професионално развитие и личен живот. Създадени са възможности за развитие на индивидуалните способности на жените в рамките на предприятието, с оглед на тяхната ефикасна подготовка за изпълнението на ръководни функции на всички равнища, посредством специфични и продължаващи обучения.

Запазва се тенденцията на най-висок относителен дял на персонала със средно специално и средно образование. Това е така, защото изискването за образование на персонала, обслужващ газопреносната система в Дружеството /компресорните станции и газоразпределителните станции/ е средно специално или средно. Относителният дял на персонала с висше образование за отчетния период представлява 53% от общата численост. Неговата мотивация и ангажираност за постигане на целите на Дружеството оказва положително влияние в процеса на вземане на решения.

От графиката се вижда, че работниците и служителите над 50 години заемат сравнително висок относителен дял, поради нарастване на периода на трудовата активност на хората и влошаване на възрастовата структура на работната сила.

2. СОЦИАЛНИ ПОЛИТИКИ – ОПИСАНИЕ, ЦЕЛИ, РИСКОВЕ, ЗАДАЧИ, ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ

2.1. Основни стратегически приоритети за развитие на човешките ресурси в Дружеството

Обучение и развитие на човешкия потенциал

Един от основните приоритети в работата на Дружеството е професионалното развитие на работещите в Дружеството и привличането на квалифицирани специалисти. Основната цел е развитието на общия потенциал от знания и умения на Дружеството в областта на инженерните аспекти на развитието на инфраструктура за пренос и съхранението на природен газ, свързаните с това други инженерни области, информационните технологии, националната и общностна регулаторна база в областта на газовия бизнес, анализа и планирането на бизнес развитието.

„Управление на човешките ресурси" е процедура от интегрираната система за управление на „Булгартрансгаз" ЕАД, която регламентира реда и отговорностите при управлението на човешките ресурси за осигуряване на компетентен и обучен персонал.

Дейностите по управление на човешките ресурси, обхванати от тази процедура, включват:

- планиране на необходимостта от персонал;
- определяне и документиране на необходимата компетентност на персонала;
- подбор и назначаване на персонал;
- първоначални, текущи и извънпланови обучения за поддържане и повишаване на компетентността на персонала и преквалификация;
- оценяване ефикасността на обученията.

Изискванията относно компетентността на персонала се определят на база на приложимите законови изисквания за конкретната дейност и се съдържат в утвърдени длъжностни характеристики.

Планирането на текущите обучения се извършва в края на всяка предходна година. Ръководителите планират необходимите за дейността на съответната организационна единица обучения, като залагат тематични направления, разходи и брой участници.

Заявките, попълнени от ръководителите, се обобщават от Главен специалист обучение и развитие, отдел „Управление на човешки ресурси", дирекция „Административно обслужване и логистика" в ОД-ВТ-025 Програма за квалификация и преквалификация на персонала, която се представя за утвърждаване от Изпълнителния директор на Дружеството.

За оценяване ефикасността на провежданите обучения, непосредствено след обучението, служителят, преминал обучение, попълва ОД-ВТ-014 Оценка за проведено обучение.

Всички попълнени форми се събират от Главен специалист обучение и развитие, отдел „Управление на човешки ресурси".

Три месеца след обучението, Главен специалист обучение и развитие, отдел „Управление на човешки ресурси" изпраща до прекия ръководител на служителя или служителите, преминали обучението, Анкетна карта за последваща оценка на ефекта от проведено обучение. Прекият ръководител оценява ефикасността на обучението във връзка с резултатите от работата на служителя/ служителите като попълва анкетната карта и я изпраща на Главен специалист обучение и развитие, отдел „Управление на човешките ресурси".

Оценките на ефикасността на провежданите обучения са входни данни за прегледа от ръководството на интегрираната система за управление.

Развитие на системата за управление на мотивацията на служителите

За тази цел Дружеството разчита на по-нататъшното развитие на системите за вътрешна комуникация, за вътрешно кариерно развитие и управление на талантите.

Основна цел на мотивирането на персонала в „Булгартрансгаз" ЕАД е да се постигне максимално възможната синергия между интересите и целите на Дружеството, и интересите и целите на отделните работници и служители.

Социалната политика на Дружеството е изцяло насочена към мотивация на служителите, като осигурява здравословни и безопасни условия на труд, заплащане на разноски за храна, медицинско обслужване, транспорт, почивка, допълнително пенсионно осигуряване и др.

Социалната политика на „Булгартрансгаз" ЕАД включва:

- **Столово хранене и разноски за храна:**

„Булгартрансгаз" ЕАД осигурява столово хранене на работниците и служителите, където това е възможно.

Дружеството подпомага служителите чрез заплащане на разноски за храна.

- **Транспорт на работниците и служителите**

Дружеството осигурява ведомствен транспорт до работното място за работниците и служителите или в рамките на определените в КТД лимити заплаща стойността на най-евтиния обществен транспорт.

- **Насърчаване на работещите в Дружеството родители**
  - Еднократна помощ за новородено или осиновено дете на работещ;
  - Възстановяване разходите за такси за детски ясли и градини;
  - Изплащане на средства за хранене на децата от предучилищни групи, както и на учащи деца;
  - Еднократна годишна финансова помощ за началото на учебната година на работещите родители, имащи ученици и студенти редовно обучение.
- **Грижа за здравословното състояние на работещите:**

При лечение в болнично заведение три и повече дни, както и при оперативно лечение, Дружеството поема 100 % от разходите за лечение, извън платеното от здравната каса, за престой в болнично заведение, лечение, лекарства, оперативно лечение (операция);

При медицинско предписание за следоперативно и/или след болнично лечение, Дружеството заплаща 100 % от разходите направени за собствена сметка;

При доказано заболяване на работниците и служителите, Дружеството поема 50% от разходите, но не повече от 400 (четиристотин) лв. за балнеолечение или санаториум по медицинско предписание, за срок до 20 (двадесет) дни годишно.

Дружеството възстановява разходите на служителите за закупуване на коригиращи очила на всеки две години.

- **Осигуряване на отдих и пълноценна почивка на работниците и служителите**

Дружеството еднократно в годината подпомага с определени в КТД суми организиране на пълноценната почивка на работниците и служителите.

- **Други**

- В случай на кражба, грабеж, пожар, наводнение и други извънредни произшествия със служители на Дружеството и тяхното лично и семейно имущество, по решение на УС, на пострадалите може да бъде оказана еднократна финансова помощ след представяне на съответните документи;

- В случай на смърт на работещ в Дружеството, на близките на починалия се изплаща еднократна финансова помощ;

- Награди се дават на работещите Дружеството с най-малко една година трудов стаж, навършили годишнини – 30, 40, 50 и 60 години, както и при пенсиониране;

- Дружеството изплаща еднократни суми, определени в КТД за подпомагане при посрещането на Великденските и Коледните празници;

- Дружеството подпомага и посрещането на професионалния празник Ден на Енергетика и Ден на Химика чрез еднократна финансова помощ в рамките на договореното в КТД.

2.2. Корпоративна култура

Един от факторите за успех по пътя към осъществяването на мисията, визията, стратегическите и оперативните цели на Дружеството е изграждането на корпоративна култура, в основата на която стоят определени принципи и ценности. С приетият Етичен кодекс, се установяват нормите на поведение в Дружеството.

Професионалната етика изисква от всеки работник и служител в Дружеството следното:

- Да се ръководи във всички свои служебни действия от мисията, визията, целите, споделените принципи и ценности на „Булгартрансгаз" ЕАД;

- Служителите на "Булгартрансгаз" ЕАД се стремят да избягват всякакви ситуации, пораждащи конфликт на интереси, а при възникването на такива, полагат необходимите усилия за преустановяването им, като уведомяват прекия си ръководител;
- Служителите на „Булгартрансгаз" ЕАД не могат да използват служебното си положение за осъществяване на свои лични интереси, или интереси на семейството си. Своевременно уведомяват прекия си ръководител, ако изпълнението на служебна задача може да доведе до конфликт между служебните задължения и личните им интереси;
- Не фаворизират по никакъв начин и не създават търговски предимства за една или повече компании за сметка на други, в това число и компаниите, част от вертикално интегрираното предприятие;
- При взаимодействията си с партньори, доставчици, представители на органите на държавната власт или други институции, служителите на „Булгартрансгаз" ЕАД не могат да приемат или предлагат подаръци, освен ако те не са рекламни материали, както и не могат да приемат или предлагат пари, услуги или други облаги;
- Служителите на „Булгартрансгаз" ЕАД не допускат да бъдат поставяни във финансова зависимост или в друга обвързаност от външни лица или организации;
- Да спазват установената йерархия на вътрешноорганизационните отношения, при стриктно съблюдаване вътрешните правила, нарежданията на прекия си ръководител и на ръководството на Дружеството, и да не пречат на останалите служители в тяхната работа;
- Да не изпълняват противозаконни нареждания, нито такива, чието изпълнение би могло да доведе до закононарушения;
- При установяване на нередности и/или закононарушения, в който и да е аспект на дейността на Дружеството, незабавно да информират прекия си ръководител;
- Да се придържа към учтив тон на разговор и лексика, да не използва обидни изрази и епитети или агресивни пози и жестове. Недопустимо е носенето на оръжие, както и употребата на физическо насилие на работното място;
- Да уважава и зачита правата и личното достойнство на хората, с които комуникира;
- Да не дискриминират колегите си или външни лица на основа на пол, раса, възраст, религия, имотно състояние, здравен статус, политически убеждения или националност;
- Да не допускат злоупотреба със служебното си положение, изразяваща се в оказване на натиск или тормоз под каквато и да е форма спрямо подчинените в организационната йерархия служители;
- Да се придържат към конструктивен и насочен към сътрудничество начин на общуване и поведение;

- Да полагат максимални усилия при изпълнение както на преките си длъжностни задължения, така и при изпълнение на задачи от екипно, извънредно или проектно естество. При изпълнение на задачи, изискващи групово или екипно изпълнение и при искане на съдействие за изпълнението на задачи, извън обхвата на преките работни задължения, да спазват принципите на екипност, активно участие, степенуване по приоритет на задачите, разпределяне на задачите съобразно компетентността и заетостта на служителите, информиране на всички заинтересовани страни, в това число и прекия ръководител;
- Да не допускат поведение, което би могло да се изтълкува като накърняване на добрите нрави;
- Да се въздържа от коментари относно лични и професионални качества на колеги, извън необходимото за изпълнение на задълженията му.

2.3. Интегрирана система за управление на „Булгартрансгаз" ЕАД

В „Булгартрансгаз" ЕАД функционира интегрирана система за управление, която включва:

➢ **Система за управление на здравето и безопасността при работа в съответствие с изискванията на стандарта ISO 45001:2018, сертифицирана от независима акредитирана организация**

Целите и задачите, които ръководството си поставя, във връзка с поддържането на системата за управление на здравето и безопасността при работа са да осигури:

- всички необходими ресурси, действия и правила (вътрешни и нормативни) на работа за намаляване на рисковете и предотвратяване на инциденти, както на собствения персонал, така и на всички външни изпълнители и посетители, за които Дружеството носи отговорност;
- безопасни работни места, чрез превенция, оценяване на рисковете и прилагане на подходящи мерки за намаляване и управление на професионалните рискове;
- непрекъснат контрол за стриктно прилагане на нормативните изисквания, вътрешните правила и инструкции, свързани със здравето и безопасността при работа, чрез вътрешни проверки и одити. Допълнително в „Булгартрансгаз" ЕАД се извършват и проверки от оторизирани контролни органи, а всяка година се провежда външен одит на СУЗБР от независима одитираща организация;
- подходящо обучение на персонала, за да се повиши културата и личната отговорност за безопасна работа на всеки служител;
- активен обмен на информация със персонала с изискванията за безопасна работа, както и диалог с персонала, с цел разрешаване на различни проблеми и несъответствия, които са възникнали по време на работа;
- непрекъснато подобряване на системата за управление на здравето и безопасността при работа.

- **Система за управление по отношение на околната среда в съответствие с изискванията на стандарта ISO 14001:2015, сертифицирана от независима акредитирана организация**

Целите и задачите, с които се ангажира ръководството, във връзка с поддържането на системата за управление по отношение на околната среда отразяват убеждението, че всеки инцидент и негативно въздействие върху околната среда могат да бъдат избегнати посредством:

- осигуряване на съответствие с нормативните изисквания на екологичното законодателство и други задължения за спазване;
- въвеждане в експлоатация на най-добрите налични техники;
- изготвяне и реализиране на стратегии, програми и проекти за намаляване и предотвратяване на замърсяването на околната среда;
- осъществяване на политика за намаляване на риска от големи аварии и ограничаване на последствията от тях;
- мониторинг на основните екологични параметри със значимо въздействие върху околната среда;
- ефективно управление на отпадъците, генерирани от производствената дейност;
- активен обмен на информация с контролните органи и всички заинтересовани страни;
- повишаване квалификацията на служителите по отношение въпросите на опазването на околната среда;
- непрекъснато подобряване на системата за управление по отношение на околната среда.

- **Система за управление на сигурността на информацията в съответствие с изискванията на стандарта ISO/IEC 27001, сертифицирана от независима акредитирана организация**

Целите и задачите, с които се ангажира ръководството, във връзка с поддържането на системата за управление на сигурността на информацията, са да осигури:

- непрекъснатост на сигурността на информацията;
- необходимите действия за минимизиране на рисковете, причиняващи загуби или вреди на „Булгартрансгаз" ЕАД, клиенти, партньори и други заинтересовани страни;
- мерки за минимизиране на степента на загуби или вреди, причинени от пробиви в сигурността на информацията;
- информираност на служителите на „Булгартрансгаз" ЕАД относно техните задължения и отговорности по отношение сигурността на информацията;

- съответствие на дейността на „Булгартрансгаз" ЕАД с приложимите нормативни и договорни изисквания, свързани със сигурността на информацията.
- **Система за управление на качеството в съответствие с изискванията на стандарта ISO 9001:2015**, частично внедрена към момента.
- **Система за управление на сигурността и целостта на газопреносната мрежа (линейна част) в съответствие с изискванията на стандарта EN 16348:2013,** частично внедрена към момента.

3. ЕКОЛОГИЧНИ ПОЛИТИКИ – ОПИСАНИЕ, ЦЕЛИ, РИСКОВЕ, ЗАДАЧИ, ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ

„Булгартрансгаз" ЕАД развива висока култура към опазването на околната среда, във всички дейности и на всички нива в структурата на Дружеството. Основното правило в тази насока е, че чрез осигуряване на екологосъобразно поведение, съответстващо на нормативните изисквания, всеки инцидент или негативно въздействие върху околната среда могат да бъдат избегнати. За изпълнение на поетите ангажименти по опазване на околната среда се извършват следните дейности свързани с политиката по околна среда на Дружеството:

1. Осигуряване на необходимите действия за поддържане на системата за управление на околната среда в съответствие с нормативните изисквания на екологичното законодателство и всички други задължения за спазване. От 2016 г. в Дружеството има разработена, внедрена и сертифицирана система за управление на околната среда (СУОС), отговаряща изцяло на изискванията на стандарт ISO 14001:2015 „Системи за управление по отношение на околната среда. През 2020 г. „Булгартрансгаз" ЕАД премина успешно втори одит след извършеното ресертифициране по изискванията на стандарта във връзка със функционирането на СУОС, който беше извършен от „ТЮФ НОРД България" ЕООД.
2. В Дружеството се прилагат и въвеждат в експлоатация най-добрите налични техники. Доказателство за това са реализираните проекти за модернизация на компресорните станции (КС) „Ихтиман", „Петрич", „Лозенец" - етап 2, както и изграждането и въвеждане в експлоатация на две нови компресорни станции (КС) Расово и Нова Провадия с инсталирани нискоемисионни газотурбинни компресорни агрегати отговарящи на всички приложими екологични изисквания.
3. Изготвят се планове и проекти за намаляване и предотвратяване на замърсяването на околната среда. В годишната програма за инвестиции и поддръжка на „Булгартрансгаз" ЕАД са заложени мероприятия, за които са предвидени необходимите средства за изпълнение на дейности по привеждане в съответствие на експлоатационните райони с нормативните изисквания по околна среда.
4. Развива дейността си за осъществяване на политиката за намаляване на риска от големи аварии и ограничаване на последствията от тях чрез система за

управление на мерките за безопасност. През 2017 г. успешно беше актуализиран, съгласуван и одобрен с Решение №124-А2/2017 г. Доклад за безопасност на ПГХ „Чирен" за експлоатация на предприятие с висок рисков потенциал, пряко свързани с експлоатацията на газохранилището, гарантиращи опазването на околната среда и по–специално употребата и съхранението на опасни химични вещества.

5. Повишаване квалификацията на служителите по отношение на проблемите по опазване на околната среда, съгласно разработена и съществуваща програма за обучение на персонала.
6. Мониторинг на основни екологични параметри, имащи значимо въздействие върху околната среда – съгласно определени планове за мониторинг в това число мониторинг на емисии изпускани в атмосферния въздух, мониторинг на води, шум, почви и др. Извършване на оценка на съответствието с приложимите нормативни изисквания.
7. Ефективно управление на отпадъците генерирани от производствената дейност, съгласно нормативните изисквания. Изготвяне на Планове за управление на строителните отпадъци при извършване на инвестиционни дейности на Дружеството свързани със строителство.
8. Поддържане на постоянна връзка с контролните органи и всички заинтересовани страни при решаване на проблеми, касаещи опазването на околната среда по отношение на приложимото екологично законодателство.
9. Постоянно подобряване на системата за управление по околна среда за повишаване на резултатността спрямо опазването на околната среда.

В Дружеството периодично се преглежда за адекватност Политиката по околна среда и се осигуряват необходимите ресурси за осъществяването на обявената политика и целите по опазване на околната среда. С убеждението, че хората са най-ценният актив, се очаква, че всеки служител, съобразно своите отговорности и компетентност, допринася за изпълнението на политиката и целите по опазване на околната среда.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Управлението на риска е процес на идентифициране, оценяване и мониторинг, а също така и процес по предприемането на съответните мерки, които да ограничат появата му.

През 2021 г. „Булгартрансгаз" ЕАД прилага Стратегията си за управление на Риска, като бяха предприети действия по актуализацията й с хоризонт 2021 – 2023 г. За документиране процеса на управление на риска „Булгартрансгаз " ЕАД има изготвен Риск-регистър, който се преглежда на шест месеца. Ръководителите на всички нива са ангажирани в оценката на риска и попълването на Риск-регистъра. Съгласно Стратегията за управление на риска 2021-2023 г. ежемесечно се дискутират въпросите по отношение на вътрешния контрол и се взима отношение ежедневно от Изпълнителния директор и периодично на заседанията от Управителния съвет на „Булгартрансгаз" ЕАД, както и от одитния комитет на Дружеството.

Целите на Стратегията за управление на риска на „Булгартрансгаз" ЕАД са свързани с:

- изграждане на съзнание и разбиране за процеса по управление на риска на всички нива в Дружеството;
- изграждане на организационна култура по отношение на управлението на риска и на отговорност, свързана с управлението на риска на всички нива в Дружеството;
- обхващане на всички рискове и на тяхното добро управление в рамките на Дружеството.
- внедряване на управлението на риска като част от процеса по взимане на решения, което включва свързване на идентифицираните рискове и контролни дейности със стратегическите и оперативни цели на Дружеството, като част от процеса по годишно планиране;
- постигане на съответствие с изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор за функционирането, адекватността, ефикасността и ефективността на системите за финансово управление и контрол (СФУК).

В Дружеството са създадени подходящи условия за ефективно управление на рисковете и са обхванати всички дейности и процеси. Управлението на риска в „Булгартрансгаз" ЕАД е структуриран, последователен и непрекъснат процес, интегриран в оперативната му дейност, с ясно разпределени отговорности, в които участват всички одитори и служители.

Рисковете за "Булгартрансгаз" ЕАД са групирани в следните рискови области:

- **Външни рискове** – породени от природни бедствия и стихии, международни конфликти, терористични действия, промяна в регулаторната среда и нормативната уредба, политически промени, епидемии, пандемии и други;
- **Технологични/експлоатационни рискове** – породени от аварии, корозия, неизпълнение на условията по договорите от страна на изпълнителите и забава на доставките, некачествени или неотговарящи на изискванията материали;
- **Договорно-правни рискове** – породени от неправилно приложение на действащата нормативна рамка на национално и европейско ниво, ненавременно запознаване с измененията в националното и европейско законодателство, нарушаване на правилата за провеждане на обществени поръчки, неподходящо формулирани в договора изисквания и отговорности;
- **Информационни и технологични рискове –** породени от срив на комуникациите, забавяне и/ или грешки при внедряване на нови технологии, загуба на информация;
- **Административни рискове –** породени от подбора на персонала, пропуски в знанията и уменията на персонала, пропуски в разпределението и поемането на отговорност, незадоволителна професионална етика, текучество на персонал, трудови

злополуки, рискове за здравето на персонала поради неподходящи условия на труд, изтичане на информация във връзка с обработването и свободното движение на лични данни за физическите лица

- **Финансови рискове** – породени от ниска събираемост на вземанията и невъзможност за осъществяване на текущи плащания, кредитни, валутни, финансови, лихвени рискове и рискове свързани с пропуски в управлението на активите.
- **Рискове в областта на защита на класифицираната информация** – породени от неоснователно или неправилно класифициране, разгласяване, злоупотреба, промяна, увреждане, предоставяне, унищожаване на класифицирана информация, както и всякакви други действия, водещи до нарушаване на защитата ѝ или до загубване на такава информация, както и всеки пропуск да се класифицира информация с поставяне на съответен гриф за сигурност или неправилното му определяне и всяко действие или бездействие, довело до узнаване от лице, което няма съответното разрешение за това.

Въвеждането и надзорът върху процеса по управление на риска в „Булгартрансгаз" ЕАД е отговорност на Изпълнителния директор. Съгласно чл. 9 ал. 1 от Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, Изпълнителният директор делегира отговорността по управлението на рисковете в отделните структурни звена на директорите на дирекции.

Отговорностите на директорите на дирекции включват:

- ефективно управление на персонала и поддържане нивото на компетентността му;
- идентифициране на значимите рискове на ниво управление;
- оценка на влиянието на тези рискове върху постигането на стратегическите и оперативни цели на Дружеството;
- оценка на вероятността на рисковете;
- въвеждане на адекватни контролни дейности (контроли) за управление на рисковете и осигуряване ефективното им прилагане;
- преглеждане на докладите за управление на риска в рамките на всяка дирекция/ отдел и гарантиране, че всички значими рискове са управлявани по ефективен начин;
- обобщаване на информацията за съществените рискове, на база на които се изготвя цялостен рисков профил на съответната дирекция /отдел;
- докладване на резултатите от дирекцията на риска на Изпълнителния директор;
- предоставяне на информация и предложения за необходими действия по управление на риска и въвеждане на контролни дейности в случаите, в които съответните решения относно реакция спрямо риска са извън правомощията им;
- при покана присъствие на срещите при Изпълнителния директор и Управителния съвет на „Булгартрансгаз" ЕАД, при обсъждане на въпроси по управление на риска.

Вътрешният одит подпомага процеса по управление на риска като:

- преглежда критичните контролни системи и процесите по управление на риска;
- извършва ефективен преглед на оценката на риска на организацията и вътрешните контроли;
- дава съвети за съставянето и подобряването на контролните системи и стратегиите за ограничаване на риска;
- въвежда риск-базиран подход за планиране и изпълнение на процеса по вътрешен одит;
- определя нивото на риск толерантност, когато не е дефинирана, на базата на опита и преценката на вътрешния одит и на консултациите с ръководството.

Процесът по управление на риска в „Булгартрансгаз" ЕАД протича в четири последователни етапа:

1. Идентифициране на рисковете.
2. Анализ и оценка на идентифицираните рискове.
3. Приоритизиране на съществените рискове и групирането им.
4. Дефиниране на мерки срещу рисковете.

Контролните дейности, които се прилагат са СФУК, правилата, процедурите и действията, насочени към намаляване на рисковете за постигане на целите на организацията и допринасящи за изпълнение решения на ръководителите.

На този етап в Дружеството са въведени следните ефективни контролни дейности и линии на защита:

- **Система на двойния подпис** – всяко финансово задължение и извършването на плащане се осъществява след полагане подписите на лицето, отговорно за счетоводните записвания и ръководителя на организацията. Тази система дава сигурност, че поемането на задължение/нареждането на плащане са извършени от оторизирани лица.
- **Правила за достъп до активи и информация** – съгласно съществуващите правила само оторизираните лица, разполагат с достъп до тях.
- **За разрешаване, оторизиране и одобрение**, съгласно които за осъществяването на два или повече ключови етапа от дадена операция, процес или дейност отговарят различни служители. За да се гарантира наличието на ефективни проверки и баланс, при извършване на операцията отговорностите трябва да се разделят по начин, който не позволява един служител едновременно да има отговорност по одобряване (разрешаване), изпълнение, осчетоводяване и контрол.
- **За осъществяване на предварителен контрол**, с които непосредствените ръководители трябва да извършват контрол върху точността на изпълнение на операциите в дадена структура, като част от рутинния оперативен контрол.
- **Обхващат процесите по подбор, назначаване, обучение и атестиране, повишаване/понижаване в длъжност и заплащане, преназначаване и прекратяване на правоотношенията със служителите.**
- **По документиране, архивиране и съхраняване на информацията.**

- Изграждане на *одитна пътека*, която посочва какви процедури и операции (транзакции) съществуват и кои са отговорните лица, какви документи се създават и кой е отговорен за това, какви системи за управление и контрол върху потоците от данни съществуват, кои са лицата, отговорни за проверката на тези данни и какви са начините за представяне на резултатите.

- *Процедурите по архивиране* следва да осигуряват хронологично и систематично подреждане на документи за минали събития, решения и действия, касаещи Дружеството.

- *Процедурите по съхраняване на информацията* е необходимо да осигуряват както физическото запазване на носителя на информацията (хартиен и/или електронен носител), така и запазване на съдържанието без промяна, така че да дава вярна и точна представа за фактите, решенията и действията, отнасящи се до организацията и т.н.

Ръководителите са на мнение, че през 2021 г. управлението на риска в процесите и дейностите, за които отговарят е ефективно, ефикасно и носи действителна полза за Дружеството.

Вътрешният одитор подпомага процеса по управление на риска, като извършва ефективен преглед и контрол на оценката на риска на организацията, и дава препоръки за ефективна и ефикасна оптимизация на контролните системи, и ограничаване на рисковете в Дружеството.

В резултат на изпълнението на Стратегията за управление на риска в „Булгартрансгаз" ЕАД през 2021 г. са постигнати целите за: утвърждаване на организационна култура и разбиране за необходимостта и ползата от управление на рисковете; изпълнение на законово изискване за въвеждане на процеса по управление на риска, и прилагане на ефективен и работещ модел за минимизиране на рисковете, свързани с постигането на целите на Дружеството и ефективно функциониране на системата за финансово управление и контрол независимия газопреносен оператор.